

Esitotfalt oli siidi-figitamine üksnes Hiina-maa suurisugu naisterahwa toimetuseks, kunni aeg aealt asi rahwa keskel laiemale paisus. Rakstuhar-kahesaa aasta ümber e. K. f. istutati juba igas kohas moorimarja-puid ja kasvatati siidi-rööwuluid, kuida ülemal nimetatut wana aegne raamat räägib. Hiinalised pidasid kasoliko kauba-wara wõeraste eest warjul, et keegi nende rikuse hallikat tundma ei saaks. Nemad müüsiwad siidi-lõnga ja riet wõeraste maile, aga ei kuulutanud kellegile, kust siidi pidi tehtama; ja üks kindel riigi-läik ähwardas igamehele surma, kes siidi-rööwuluid wõerale maale müüks. Sellepärast ei saanud wõerad kaup-mehed ial siidifündimise otsust, ja ei wõi imeks panna, kui aega mööda mitmesugused walearwamised tõusid; nõnda räägiti mõnes paigas, et siid puie otfas pidi kaswama. India rahwas sobitas kõigerohkemat siidikaupa Hiinalastega, ja tehti India-maal palju siidi-rieti, mis Wõõnitsia kaup-mehed oma laewadega igale poole wedasid. — Tuhar 6 sada aastat e. Kr. f. tunneti siidi-rieti juba Egiptuses ja weikes-Aasias, sest Mooses kirjotab sel aeal, kui logoduse telgiehitamisest räägib, et mitmeid karwa siidi-teksti püha telgi ehitamiseks pidi wõetama (2. Mos. 26, 1.)

Wõõnitsia rahwal olid Tiiruse linnas mitmed kangas-jalad, kus peal Hiina-maalt toodud siidilõngad kangaks lõksutati, enne kui kaubale wiidi. Nende kuulsad kauba-laewad tõiwad siidi ka Eüropa maale. Suure Makedonia-maa kuninga Aleksandri walitsuse aeal toodi esimest siidi-rieti Kreega maale ja iljemine saiwad Kreegalased kaa siidi-rööwuluid tundma.

Siiski näib wanal aeal siid ja siidi-rieti wäga arwoline kaup olewad olnud, mis suures hinnas seisis, et kõige rikas mail rahwail pisut siidi-rieti oli. Rooma rahwas sai palju iljemine siidi tundma, ja kui üks kuulus Rooma walitseja, Egiptuse maalt tagasi tulles, üksford siidirätikuid päikese terade warjuse wälja lastis lahutada, halas rahwas selle

raiskawa uhkuse pärast mäsama. Siidi-rieti ei müüdu muido kui kaalo järel ja tehti sellepärast nii peenelelele, et riet kui õmblisko wõel wäljanõitas. Iljemine hakati pool-siidi-rieti tegema, mis natuse passem ja odawam oli. 550 aastad p. Kr. f. tulid kaks mnika Konstantinopeli linna ja rääkiswad, kuida nemad Hiina-maal käies salamahiti olid näinud, kust siidi tehakse, ja et nende arwates kaa siidirööwuluid siin woiks kaswatada, kui aga liblika mune saaks. Keiser Justinian tõutas neile suurt palka, kui nemad Hiina-maale tagasi läbäksid ja seal siidi-rööwuluid mune tooksid. — Wungad läksid tagasi ja warastasid sala-mahiti elowaewaga liblika mune, mis seestõenestatud leppis õnnelikult aratõiwad, et Hiinalased nende petliko wargust ei näinud. Konstantinopelis pandi munad sõnniko lawa soea auduma ja toideti wäljaautud elokad moorimarjapuu lehtedega; ja asi läks korraliste figinema. Müüd istutati igale poole moorimarjapuid ja kasvatati aast aastalt roh-kemine siidirööwuluid. Paar sada aastat iljemine hakati siidirööwuluid ka Hispandia-maal kaswatama, kus pisikesed elokad niisama hästi figinesid, ja kust neid aega mööda Eüropa lõunepoolise maile laiemale lahutati; aga Inglis-maal ei läinud nende figidus mitte korratale.

Prantsuse maale toodi esimesed siidi-rööwulud 1440mal aastal p. Kr. f., aga läks siiski enam poolteist sada aastat aega, enne kui lugu korratale sai, sest et ataline sõda ja waenoaeg kasoliko asja figinemist ärakeelas. Saksamaale toodi siidi-rööwulud 1598 aastal, aga wast meie päiwil hakatakse seal neid rohkemine kosutama, ja lähed mitmes paigas lõunepool Saksamaal siidi-tegemine hästi edasi.

Siidirööwuluka munad on jämeda liiwafõmera suurused ja läätsekombel ümmargused. Munakese sees leitakse püss kolast märga, kust rööwul sünnib. Wibm, külmi ja lumi ei tee munadele talwel midagi wiga; ja kewadel — kui moorimarjapuud parajast lehte puhkewad poewad rööwulud